

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

2001. szeptember 11-e és az új típusú terrorizmus nemzetközi összefüggései

Krasznai Andrea

**Témavezető: dr. Pallai László
Társtémavezető: dr. Szilágyi Tivadar**

DEBRECENI EGYETEM

Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola

Debrecen, 2011.

1. Az értekezés célkitűzései, a téma körülhatárolása

Az értekezés megírásának alapgondolata a XIII. Római Katolikus Repülőtéri Lelkipásztorok Nemzetközi Találkozóján elhangzott római előadásom kapcsán fogalmazódott meg. A konferencia *A repülőtéri lelkeszségek dialógusa a terrorizmus megválaszolásában* mottó köré építkezett.

Az emberiség történetében ismert jelenség, hogy egyének, csoportok, szervezetek, államok a terrorizmus eszköztárához folyamodtak céljaik elérésére. Ez az érdekérvényesítési eszköz, technika és taktika már a lét kezdeteit is jellemezte. Az erőszakos cselekmények természetrajzi változásai, módszerei, valamint az ideológiai irányultság, mérföldkőként határolják el a terrorizmus történetének különböző szakaszait. 2001. szeptember 11-e egy új korszak kezdete – az al-Kaida típusú terrorizmusé. Az *al-Kaida* – a kritikus infrastruktúra védelmi sebezhetőségét kihasználva – az Egyesült Államok elleni támadásban, szofisztikált csapásméréssel jelölte ki a terrorcselekmények történetében az összetett külső és belső motivációs tényezőktől vezérelt, ideológiai töltetű, etnikai, történelmi, kulturális, vallási sajátosságokkal bíró új típusú terrorizmus helyét.

Értekezésem a modern kori és az al-Kaida típusú terrorizmusra fókuszál. A légi közlekedés elleni támadások jellemző sajátosságait, változásait körvonalazva elemzem a terror orientációjának, motivációinak, módszereinek és működési mechanizmusának módosulásait. A terrortevékenységek enciklopédiájában a polgári légi közlekedés ellen elkövetett akciók, önálló fejezetet alkotnak. Mióta az ember meghódította az eget, ez a szféra, mint a kritikus infrastruktúra eleme, a merénylők egyik célpontja. Minden egyes cselekménnyel újabb résszel bővül a terrorizmus kézikönyve, ami mára végtelen történetnek tűnik. A repülés biztonságának sérelmére elkövetett merényletek áttekintésén túl, hangsúlyt helyezek a kritikusan érzékeny rendszerek sérülékenységének, sebezhetőségének kutatására.

2001. szeptember 11-én a terror új arcot öltött. Leplezetlenül szembesítette a mérhetetlen katonai és védelmi képességekkel felvértezett Amerikai Egyesült Államokat, valamint a világot, legfőbb céljával – a nagy veszteséget előidéző, tömeges ártatlan áldozatokkal járó pusztítással. A terrortámadás nyílt állásfoglalás,

hadüzenet volt az észak-amerikai és a nyugati életformának, értékrendnek, szemléletmódnak. A szuperhatalmat ismeretlen, addig nem tapasztalt intenzitású agresszió érte, amelyre nem volt felkészülve – jóllehet a megváltozott biztonsági szférának komoly és érzékelhető előjelei voltak. A hidegháború lezárulásával posztbipoláris kényelem lett úrrá az ország vezetőin, valamint a sérthetetlenség hamis tudata és illúziója dominálta a biztonság- és védelempolitika dimenzióit.

Az új típusú terrorizmust összetett külső és belső motivációs tényezők vezérlik, felszínre hozva mélyről és régről fakadó, vélt és valós sérelmeket. Az évtizedes, évszázados mérgek áztatta gyökerek olyan mélyen nyúlnak vissza a történelembe és kapaszkodnak meg népek, nemzetek múltjában, hogy kiirtásuknak, úgy tűnik, alig van reális esélye. A terrorizmus kezére játszó oksági viszonyok kezelése és felszámolása hoz eredményt.

Kutatásom nagyban fókuszál az új típusú terrorizmushoz és az öngyilkos akciókhoz vezető út lélektani irányultságaira. Megkísérek bepillantani az öngyilkos merénylők lelkivilágába, a tudatos és tudatalatti motivációik mozgatóelemeibe a *shaid* és a *shaida* – a férfi és a női „mártírok” – jellemrajzával, személyiségjegyeinek feltérképezésével. Az öngyilkosságot – mint társadalmi jelenséget, amelyet a társadalomtudományok gazdag szakirodalma tárgyal – nem kívánom tanulmányozni. A terroristák vallási indítékaihoz a lelki motivációkat érintve az érteni és „megérteni” akarás szándékával közeledtem. Jóllehet nincs érv és indok, amely adekvát módon magyarázhatná a gyilkos indulatot és igazolhatná az ártatlan emberek halálát okozó cselekményeket.

A terrorizmus elleni küzdelem olyan szisztematikus cselekvési tervek készítését és végrehajtását igényli, amely a muszlim társadalmat belülről átható folyamatok megindításával, az öngyilkos terrorizmus példaértékűségének megváltoztatására irányul. Az al-Kaida humánerőforrás-bázisának gyengítésére kell törekedni. Ha ugyanis szimpatizánsai elfordulnak a szervezettől, a sejtek és báziscsoportok társadalmi támogatottság hiányában erőtlenné válnak.

Az értekezés kutatási tárgyát, egyebek között, a nemzetközi terrorizmus politikai, gazdasági, vallási, társadalmi és szociális komponenseinek vizsgálata, valamint

együtthatásuk elemzése képezi. A terrorizmus jelenségének és kockázatának csökkentéséhez nagyban hozzájárulhat a politikai, gazdasági és szociális rendezetlenségek felszámolása, amint az is, hogy a nagyhatalmak kül- és gazdaságpolitikai érdekeiket ne bizonyos nemzetek kárára érvényesítsék.

A terrorizmus felszámolására többirányú kísérletet látunk: katonai, politikai, diplomáciai, gazdasági, szociológiai stb. Nagy tekintélyre tett szert a nem militáris elemeken építkező szemléletmód, amelynek értéke – a jövő biztonság- és védelempolitikájában – még inkább megnő, hiszen a biztonság nem csupán katonai eszközökkel és módszerekkel tartható fenn. A béketeremtés nem pusztán militáris képesség! A terrorizmus minden áldozatra kész eltökéltségével szemben, azonban a fegyveres erők bevetése nem marginalizálható.

2001. szeptember 11-én a bipoláris világ ellenséggképének helyét elfoglalta az új típusú terrorizmus, aminek következtében a világ legerősebb katonai hatalma, szövetségeseivel az oldalán, reguláris képességeket alkalmaz irreguláris erőkkel szemben. Tanulmányozom a *George W. Bush* elnök indította afganisztáni és iraki intervenciókat, valamint az aszimmetrikus hadviselés jellemző manifesztációit. A birodalmak sírkertjének nevezett Afganisztánt a nagyhatalmi törekvések érdekszférájának ütközőzónájában mutatom be. A történelmi múlt és napjaink eseményeinek összefüggésében kutatom bevehetetlenségének karakterisztikumait, hangsúlyt helyezve a hétköznapi létet meghatározó korrupcióra és a drogtermelésre.

Értekezem a Washingtonban kialakult bizonytalansági időszakról, amely *Stanley A. McChrystal* tábornok csapatnövelési kérelme után következett be. Minthogy Afganisztánt a szó katonai értelmében leigázni nem lehet, hangvételem alaptónusát a nem katonai megoldások lehetőségei határozzák meg. A katonapolitikai rendezés nem hozta meg a kívánt eredményt.

Az al-Kaida létét, fajsúlyát és szerepét gyakran felnagyító szakmai véleményeket ellensúlyozva, szempontjaimat objektív fókuszba állítom. Napjainkban csekély az esélye az Egyesült Államok honi területén lévő célpontok elleni nagyszabású akciók „sikeres” kivitelezésének. A múlt tapasztalatai és tendenciái alapján azonban prognosztizálható, hogy világszerte követnek majd el merényleteket amerikai

létesítmények, épületek és érdekeltségek ellen. Konstansnak tűnik a „látványos” cselekmények forgatókönyve iránti igény. A terroristák cél-objektum kiválasztása, valamint eszközhasználata okozhat még meglepetéseket, mint ahogyan a 2001. szeptember 11-i támadás kivitelezési módja sokkolta a világ békés részét. A fegyvernemválasztás, azaz polgári légi járművek használata repülő bombaként, addig nem realizált, csupán megkísérelt jelenség volt.

A New York-i és washingtoni merényletek után az al-Kaida, a madridi és a londoni támadásokkal jelezte, hogy az új típusú terrorizmussal Európában is korszakváltás következett be. A nemzetközi terrorszervezet nem ismer sem etnikai, sem társadalmi, sem morális határokat.

Európát napjainkban az új típusú terrorizmus fenyegeti. Az Európai Közösség a második világháború után igyekezett a béke garanciáit megteremteni, és elkerülni annak eshetőségét, hogy a kontinenst valaha is egy harmadik világháború sújtsa. Kutatásom európai dimenziójának középpontjában állnak az Európai Unió alapszerződésai, a szignifikáns erőfeszítések, amelyek a közös kül- és biztonságpolitika keretében a bel- és igazságügyi együttműködés, illetve a különböző csúcstalálkozók a biztonság megvalósulását munkálták.

Az al-Kaida napjainkra ideológiai mozgalom lett. Új ambíciókat keltő, *know-how*-t adó, „modellértékű” szervezet, amely nem feltétlenül csupán al-Kaida típusú csoportok létrejöttét inspirálja. A jövő teszi nyilvánvalóvá, hogy az egyéni elkövetők miként merítenek a Bázis forrásából, és alkotják meg cselekményeik igazolására saját eszméiket. A militáns szándék rendszerint megleti a legitimációt.

Értekezésemben nyomon követhető a biztonságpolitikai sztereotípiák új aspektusú elemzése és értelmezése. Elméletek, feltételezések vizsgálatával, értékelések elutasításával vagy elfogadásával alakítom ki véleményemet és fogalmazom meg állásfoglalásomat. Értelmezek és meghatározok gyakran tévesen definiált kifejezéseket: fundamentalizmus, extrémizmus, terrorizmus és dzsihád. A terrorizmus fogalmának jogi tisztázására, minősítésére és definiálására nem térek ki. Az ENSZ-ben mindmáig nem született konszenzus, amely képes lenne harmonizálni a különböző államok eltérő állásfoglalását – hiszen *aki az egyiknek terrorista, a másiknak nemzeti hős*. A

terrorcselekmények közös nevezőjének az erőszakot és a törvényellenességet tekintem.

Ismertetem az iszlám világ és a zsidó–keresztény fundamentumú Nyugat eltérő fejlődésének, civilizációs, kulturális és társadalmi szerkezetének különbözőségét. Feltárom a nyugati identitás és az ezzel élesen szembenálló, szélsőséges iszlám szemléletmód összeilleszthetetlenségét. Bemutatom három nyugat-európai ország – Nagy-Britannia, Németország és Hollandia – muszlim kisebbségét a szélsőségek iránti nyitottság és a mélyreható demográfiai változások aspektusából. Az egykori gyarmattartó nagyhatalom Nagy-Britanniát a birminghami és cambridge-i posztgraduális tanulmányaim idején szerzett személyes tapasztalataim okán választottam. Hollandia mellett a muzulmánok iránti társadalmi nyitottság szempontjából megfigyelhető fordulat miatt döntöttem. A metamorfózis *Theo van Gogh* halála után, példanélküli gyorsasággal történt Európa nyugati részén. Németország kiválasztásában legnagyobb lélekszámú kisebbsége (török) motivált. Törökország európai uniós csatlakozásának esélyei adják vizsgálódásom egyik fő irányát.

Az Európában és a világban zajló eseményeket – szekuláris és vallási szempontból – globális kontextusba helyeztem. A nagy ívű folyamatok, tendenciák vonatkozásában egyfajta jövőbeni kitekintésre törekedtem a világpolitikai összefüggések és a nagyhatalmi intenciók figyelembevételével. A múlt és jelen történéseinek korrelációjában, az elkövetési módok és eszközök vonatkozásában megkíséreltem bepillantani a jövőbe. A holnap a tiltott fegyverek, valamint az új technikák és technológiák bevetési eshetőségét körvonalazza. Számolni kell az NBV-képességek alkalmazásának forgatókönyvével.

Vizsgálom az európai eszmeiség, illetve az Európa-tudatosság deficitjének problematikáját és lehetséges következményeit. Analizálom a terrorizmus elleni „szérum” komponenseit. Kitérek az európai dimenzió megfogalmazásának és beillesztésének esélyeire az iskolai oktatás keretei között. A jelen megoldatlanságának és a jövő neuralgikus gócinak lehetséges orvoslását az iskolapadban keresem. A radikális iszlamizmus európai képviselői a másod- és harmadgenerációs muszlim kisebbséghez tartoznak.

A globalizációellenes terrorhálózatot a poszt-posztmodern világ transznacionalizálódó ideológiái, eszmei áramlatai, normái és modelljei ellen harcol, miközben annak vívmányait, legmodernebb eszközeit használja fel képzésre, mozgósításra, toborzásra. A digitális kultúrában felnövekvő ifjúság különösképpen veszélyeztetett.

Napjaink történéseinek és az öngyilkos merényleteknek az összefüggésében kitérek a vallás politikai célú felhasználásának következményeire, a tévútra terelő eszmék szekuláris és vallási megalapozottságára. A figyelem fókuszába állítom a szélsőséges megnyilvánulásokat, amelyek vallási igényekkel és indíttatással vezetnek félre, ejtik csapdába áldozataikat. Különösen hangsúlyozom a keresztyén egyház feladatát, felelősségét a mérsékelt muszlimokkal történő párbeszédben – elsősorban az ifjak érdekében, akiket megtéveszthet a radikális iszlamizmus és a terrorizmus eszmeisége, mivel vallásos ideológiával és retorikával leplezi szekuláris intencióit.

Megváltozott mikro- és makrokörnyezetünkben tanulmányozom az egyházak szerepét és lehetőségeit küldetésük teljesítésében, egy békésebb világ megteremtéséért. Az egyháznak – mint az emberi jogok és értékek elkötelezett védelmezőjének – megkerülhetetlen szerepe van az iszlámmal folytatott dialógusban. A párbeszéd lehetőségeit az európai identitás kontextusába helyezem.

2. Az alkalmazott kutatási módszerek vázolója és az értekezés forrásai

A terrortevékenységek, valamint az új típusú terrorizmus mechanizmusának ok-okozati viszonyának feltárásában, a komponensek együtthatásának, összjátékának, egymást erősítő konstellációjának tanulmányozásában washingtoni kutatásaim (*Library of Congress*) járulnak hozzá választott témaköröm sok szempontú kifejtéséhez. Magyarországon e speciális témakörben rendelkezésre álló szakirodalomnak, sajnos meglehetősen híján vagyunk. Értekezésem megírásában e tény ellensúlyozása is motivált.

A transznacionális terrorizmus térképén hazánk jelenleg nem minősül célpontnak. 2001. szeptember 11-én hirtelen megváltozott világunkban azonban szükség van a

megelőzésre és a felkészülésre. A lakosság biztonság- és védelemtudatosságának fokozása a biztonság- és védelempolitika egyik alappillére.

Választott témaköröm kifejtésében a katonai és biztonságpolitikai szakértőkkel folytatott személyes beszélgetéseken elhangzottak segítettek. Személyes interjút adott: *Bruce Hoffman*, a Georgetowni Egyetem professzora, *Kelemen József* nyugállományú altábornagy, volt helyettes államtitkár, *Simon Sándor*, a Nemzetbiztonsági Hivatal volt főigazgatója, *Szászvári Lajos*, a titkosszolgálatokat felügyelő miniszter főtanácsosa és *Vágó József* légügyi igazgató. Az értekezés további információs forrása a nemzetközi médiumok (*CNN*, *BBC*) és a sajtó híreinek, tudósításainak figyelemmel kísérése.

Témaköröm szenzitivitása nem teszi lehetővé a levéltári kutatást. Disszertációm további háttérét az észak-amerikai és nyugat-európai katonai és biztonságpolitikai konferenciák tanulságai adják, jelentős ismeretanyagot és információs bázist képezve. Kutatómunkámban nagy fontosságot tulajdonítok az elemző szemléletmódnak – az eseményeket, tendenciákat egymáshoz illesztő analízáló megközelítésnek, értékelésnek. Így vizsgálom például a Washington-t jellemző magatartásmódot, amelyet a hírszerzés információinak negligálásával 2001. szeptember 11-e előtt tanúsított. Hogy a tragédia bekövetkezhetett, az egyebek között, a szakszolgálatok lokális, regionális és nemzetközi együttműködésében megmutatkozó hiánynak is felróható – bár az összefogásra számos területen szükség van. A megváltozott biztonsági környezetben a merényletsorozat okainak lajstromozása és a tragédiához vezető út mérföldköveinek számbavétele kiváltképp releváns.

A magyar polgári légi közlekedésben eltöltött több mint egy évtizedes lelkipásztori szolgálatom során megtapasztalhattam a különböző civilizációk, kultúrák sokszínűségét és különbözőségét. A legtávolabbi földrészekről származókkal érintkezve, népek, nemzetek történetét, történelem ütötte sebeit, generációkon átívelő, a tudatos énben megfogalmazódó vagy a kollektív tudattalanból felszínre kerülő reflexiókkal, véleményekkel, szándékokkal és szempontokkal szembesülök. Értekezésem a repülés speciális interkulturális környezetében a muszlimokkal kapcsolatosan szerzett ismereteimet tükrözi. Az iszlám korántsem homogén

lelkiségének, spirituális vonásainak, mozgatóinak bemutatását az iszlám tanok, a vallásos megnyilvánulások, továbbá a társadalmi normák, beidegződések és modellek megvilágításával, magyarázatával kísérem meg. Értékelésem kialakításában az antik nyelvek és a civilizációs ismeretek segítettek.

Értekezésem alaphangja az európai szempontú kitekintés, értékelés és útkeresés. Az esettanulmányok annak a jobb megértését szolgálják, hogy mi vezérli és irányítja a fiatal nemzedéket az extrémizmus útján. Kutatómunkámban a statisztikai módszer alkalmazása az adatelemzést, az összefüggések feltárását és a következtetések levonását segíti. Következtetéseimet, ajánlásaimat összetett szempontok (biztonsági, védelmi, külpolitikai, gazdasági, szociológiai, vallási, stb.) alapján fogalmazom meg.

A Repülőtéri Lelkészek Nemzetközi Szövetségének elnökeként (*International Association of Civil Aviation Chaplains – IACAC*) – az elmúlt években –, lehetőségem nyílt bepillantani a különböző légikikötők életébe. E látogatásokon különös figyelmet szenteltem a védelem- és biztonság tudatosság szempontjainak. Bármilyen történet is a repülés világában – akár egyházi, akár szekuláris vonatkozásban –, arra hivatalból reagálnom kellett. A világ százhetvenkilenc repülőtéri lelkeségének lelkipásztoraival folytatott rendszeres kommunikáció, tapasztalatcsere és szakmai egyeztetés, nagy információs bázist biztosít. Ezen időszak releváns dokumentumai betekintést engednek a nemzetközi kapcsolatok világába.

3. Az eredmények tézisszerű felsorolása

A terroristák érdeklődésének középpontjában álló kritikus infrastruktúra-védelem elemeként, a repülés világot ért cselekmények vizsgálatával biztonsági, védelmi szempontok alapján mutattam be a polgári légi közlekedésben szerzett ismereteimet és megfigyeléseimet. Az értekezésem végigvonul az akció-reakció alapotívuma, ezért feltártam, hogy a különböző merényleteket milyen akciók követték (csapás-ellenecsapás-válaszcspás).

Az al-Kaida céljait, sajátosságait feltárva kutatásom középpontjába állítottam az új típusú terrorizmus eszköztárát. Tanulmányoztam humánerőforrás-bázisának „hatékony” alkalmazási képességét, mind a muszlim országok emberanyagának, mind pedig az európai másod- és harmadgenerációs ifjak aspektusából. Vizsgáltam

a terrorizmus magas, közepes és alacsony technológiaigényű kelléktárát – a tömegpusztító fegyverektől kezdve a házilag gyártott robbanószerkezetekig – és azok alkalmazási lehetőségeit. Kitértem az internetben rejlő veszélyekre, továbbá a terrorizmus média-orientáltságára, azaz a nyilvánosság bevonásával történő manipulálás jellegzetességeire.

Ajánlásokat fogalmaztam meg a média és a sajtó felelős tevékenysége vonatkozásában. Különös hangsúlyt helyeztem a muszlim vezetők polemizáló gondolatainak közlésére, ami megoszthatja az al-Kaida és az al-Kaida típusú szervezetek tagságát, szimpatizánsait.

Feltártam és bizonyítottam a terrorizmushoz vezető ok-okozati összefüggéseket, viszonyokat. Meghatároztam, felsoroltam azokat az inspiráló tényezőket, jelenségeket, amelyek ellenséges indulatokat váltottak ki az iszlám világban, és amelyek a 2001. szeptember 11-i terrorcselekményekhez vezettek. Bemutattam az új típusú terrorizmus és az öngyilkos merényletek jellemző sajátosságait. Ideológiák, normák társadalmi beágyazottságának vizsgálatával igyekeztem kifejezni a negatív tendenciák felülírási módját (kódolás-visszakódolás problematikája). Alternatívákban gondolkodó, nem katonai megoldás-keresési javaslatokat tettem az öngyilkos akciók társadalmi támogatottságának meggyengítésére, értékvesztésére – célcsoportok és stratégiák megjelölésével.

A történelmi múlt, valamint a jelen nemzetközi történéseinek kronologikus egymásutániságából következtetve, vázoltam a jövő konfliktusainak lehetséges forrásait, mozgatóit, rámutatva a vallási és etnikai béke sérülékenységeire, valamint a gazdasági és szociális szféra sebezhetőségére. Az afganisztáni és iraki háborús műveletek következményeit vizsgálva bizonyítottam, hogy a katonapolitikai megoldáskeresés újabb háborúk nyitánya lehet. A nagy háborúk kora nem járt le!

Bizonyítottam a huntingtoni tétel civilizációk harcának felvetését a muszlim világ és a Nyugat összeesése vonatkozásában. Ideológiák, elméletek, vélemények, feltételezések vizsgálatával támasztom alá véleményemet és fogalmazom meg álláspontomat, az európai és észak-amerikai értékelvűség alapján.

Rámutattam a militáns iszlamizmus elleni küzdelem lehetséges európai módjára. Stratégiát fogalmaztam meg az iszlám európaizálására, az oktatás európai dimenziójának előmozdításával, a terrorizmusra fogékony ifjúság integrációjának segítésére. A gyűlölettel szembeni alternatívaként a tisztelet kultúrájának kialakításában nagy szerepe van az európai iskolapolitikának. A radikalizálódás, a fanatizmus és az intolerancia egyvelegének egymást erősítő hatása elleni „szérum” az oktatásban és a nevelésben fedezhető fel, a fiatalok európai identitásérzésének megszilárdításával.

A nemzetközi terrorizmust kiváltó tényezők összetettek, akárcsak a megoldás irányába mutató törekvések rendszere. A rövid, közép- és hosszú távú tervek megfogalmazásával a negatív folyamatok kedvező irányba terelésére törekedtem, amelynek komponensei – egyebek között – az életszínvonal emelése és a tudáshoz segítés.

A történelmi egyházak számára ajánlást fogalmaztam meg a békességszerzés folyamatának előmozdításában. A mérsékelt muszlimokkal való párbeszéd nélkülözhetetlen eleme a keresztyén–iszlám dialógus, amelyben jelentős feladat hárul a repülőtéri lelkeszségekre. Ezért (is) célravezető a repülőtéri missziók szolgálati lehetőségeinek erősítése. Önálló megfigyeléseimet, egyéni tapasztalataimat és a kutatási alanyok megnyilvánulásait az esettanulmányok rögzítik.

A szerzőnek a témában megjelent publikációi

1. *Dialogue in Airport Chaplaincies: towards a Response to Terrorism.* Conseil Pontifical pour la Pastorale des Migrants et des Personnes en Déplacement. Róma, 2007, 53–59. o.
2. *Dialogue in Airport Chaplaincies: towards a Response to Terrorism.* AARMS, Academic and Applied Research in Military Science, Miklós Zrínyi National Defence University, Budapest, 2007/3., 523–530. o.
3. *Törökország európai uniós felkészültsége.* Confessio; Kálvin János Kiadó, Budapest, 2006/2., 91–99. o.
4. *Az új típusú terrorizmus régies aspektusai.* Rendészeti Szemle, Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium szakmai, tudományos folyóirata. Budapest, 2009/6., 91–107. o.
5. *Muslim Newcomers to the Old Continent.* AARMS, Academic and Applied Research in Military Science, Miklós Zrínyi National Defence University, Budapest, 2009/3., 437–454. o.
6. *A láthatatlan ellenség.* Confessio; Kálvin János Kiadó, Budapest, 2010/1., 96–104. o.
7. *Birodalmak sírkertje.* Hadtudomány; A Magyar Hadtudományi Társaság folyóirata, Budapest, 2010. <http://mhht.eu>. Karakterszám: 38.782.
8. *Birodalmak sírkertje.* Rendészeti Szemle, Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium szakmai, tudományos folyóirata. Budapest, 2010/7-8., 210-225. o.
9. *Terrorveszély a légi közlekedésben.* Debreceni Szemle, Debreceni Egyetem. Debrecen, 2010/7-8., 43–53. o.